

De liedjes die we zingen

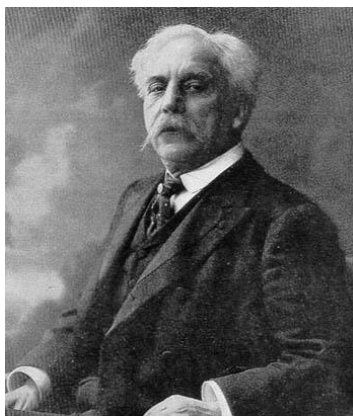
Voor mij als "nog maar kort lid" AMK-er is het Kerstrepertoire weer vol met nieuwe werken. In het bijzonder de Franse liederen zoals "L'adieu des Bergers" van Hector Berlioz en de "Cantique de Jean Racine" van Gabriël Fauré zijn liederen waar ik erg mijn best op moet doen.

Om me heen luisterend werd me tijdens de repetities duidelijk dat Frans voor een Nederlandse mond lastig uit te spreken blij~ Ik denk dat we ons nog teveel schromen om op een overdreven lijkende manier te articuleren. Toch is het zeker bij het zingen in het Frans geen overbodige luxe, want de woorden verworden al gauw tot een neuzelige brij van geluid dat op Johnny Kraaijkamp Frans gaat lijken. Piereluparrulepom...

In kader van "weet wat je zingt" heb ik deze uitgave van Resonant gekozen voor de Cantique de Jean Racine van Gabriël Fauré, die gebruikt heeft gemaakt van een tekst van de beroemde Franse dichter, 17de eeuwse toneelschrijver en tijdgenoot van Molière: Jean Racine

De Componist

Gabriël Urbain Fauré werd geboren op 12 mei 1845 in de Zuid-Franse stad Pamiers als de jongste van zes kinderen van Toussaint en Marie Fauré. Als klein kind had Gabriël er plezier in om op harmonium en op de piano te improviseren, maar het viel zijn ouders niet op dat de knaap daarmee blij gaf van zijn muzikale talenten. Uiteindelijk merkte een van zijn onderwijzers hij een talent



in de klas had en deze man adviseerde de familie Fauré hun zoon naar de Niedermeyerschool voor religieuze muziek in Parijs te sturen.

Van zijn negende tot en met zijn twintigste levensjaar zou Gabriël op deze school blijven.

Hij bleek een uitzonderlijk goed pianospeler. Hij won er twee jaar achtereen een eerste prijs met onderscheiding en in 1864 was hij zo goed dat hem de deelname aan het concours werd ontzegd. Toen hij twintig was verliet hij de school met een eerste prijs in fuga en contrapunt.

Het zwaartepunt van de opleiding aan de École Niedermeyer was de kerkmuziek, het was de bedoeling dat de leerlingen na hun studie organist en koordirigent zouden worden. De tekst van de Canticque stamt dan ook het gebedenboek van de Katholieke Kerk. Gabriël Fauré schreef zijn Canticque de Jean Racine als eindexamenwerkstuk in 1865. Hij was toen 20 en met deze Canticque sloot hij zijn studie aan de Niedermeyer af. Oorspronkelijk is het werk geschreven voor vierstemmig gemengd koor en orgel (of piano). Maar in 1906 maakte Fauré ook een versie voor gemengd koor en orkest. Fauré gebruikte een vertaling van de Canticque die de grote Franse toneelschrijver Jean Racine in 1655 maakte. Fauré droeg zijn Canticque op aan César Franck.

Toen hij 57 was begon Fauré te merken dat hij een probleem met horen had. Aanvankelijk dacht hij dat dit veroorzaakt werd door te hard werken, maar gaandeweg kon hij alleen nog de middenregisters horen terwijl de bas en de hoge tonen onsamenhangende herrie voor hem werd. Het werd zo erg dat hij zijn piano niet meer kon bespelen en zijn composities niet op de piano kon testen. Van zijn latere werken heeft hij zelf nooit een noot behoorlijk kunnen horen. Hij heeft die muziek tijdens het schrijven alleen maar in zijn hoofd gehoord!

Gabriël Fauré overleed aan een longontsteking op 4 november 1924.

De Dichter

Jean Racine werd geboren op 20 december 1639. Op de leeftijd van drie jaar was hij wees en zijn oma, Marie des Moulins (Maria van de Molens) nam de jongen mee naar het klooster van Port-Royal des Champs, in de buurt van Parijs. Racine's leraren waren allen lid van de reformatiebeweging die bekend staan als de jansenisten. De jonge



Racine kreeg er een excellente educatie en toen hij 18 werd stuurden de Jansenisten hem naar Parijs om er rechten te gaan studeren. Daar ontdekte hij het theater en hij besloot te proberen om dramaschrijver te worden. Hij raakte er bevriend met Molière die het tweede stuk dat Racine schreef voor hem publiceerde.

Stukken als *Bérénice* (1670), *Bajazet* (1672) en *Mithridate* (1673) waren zo succesvol dat hij als eerste Franse toneelschrijver van zijn stukken kon leven.

In de loop van zijn carrière slaagde Racine er echter ook in vele vijanden te maken, waaronder Pierre Corneille. Deze vijanden waren vast besloten om zijn reputatie om zeep te helpen. Ze gingen daar zo ver in dat zij kaartjes voor zijn première van *Phèdre* opkochten en dan de stoelen onbezet lieten om spelers en publiek te demoraliseren.

In 1677 stopte hij met zijn theaterwerk en werd Koninklijk Geschiedschrijver aan het hof van de Zonnekoning Louis de 14de. Op 12 april 1699 stierf Racine aan leverkanker.

Het Lied

Racine verzong dit gedicht niet zelf. In de tijd dat hij nog voor zijn erkenning streed, overleefde hij door klassieke literaire thema's te bewerken. Dit gedicht komt van een bundel getiteld: "Hymnes vertaald uit het Romaanse Brevier".

Cantique de Jean Racine

Gabriël Fauré (1845-1924)

Verbe égal au très haut
Notre unique espérance
Jour éternel de la terre et des
cieux
Nous rompons la silence
Divin Sauveur jette sur nous les
yeux.

Répands sur nous le feu
de ta grâce puissante
Que tout l'enfer fuie au son de
ta voix.
Dissipe le sommeil de l'âme
languissante
Qui la conduit à l'oubli de tes
lois.

O, Christ sois favorable à ce
peuple fidèle
pour te bénir maintenant
rassamblé.
Reçois les chants qu'il ofre à ta
gloire immortelle et de tes dons
qu'il retourne comblé.

Cantique de Jean Racine

Weergaloos Woord van de
Hoogste
Onze enige hoop,
Eeuwige dag van de aarde en
de hemelen
Wij verbreken de stilte
Goddelijke Redder,
werp uw ogen op ons

Bedek ons met het vuur
van U machtige genade
Opdat de hele hel vlucht
voor Uw stemgeluid
Verdrijf de slaap van de
lusteloze ziel
Die leidt tot het vergeten van Uw
wetten

O Christus, wees dit getrouwe
volk welgezind
Dat nu bijeen is om U te loven
Ontvang de gezangen dat het
aan Uw onsterfelijke glorie
aanbiedt
En van Uw giften vervuld
zal het terugkeren.

Vertaling: Dominique Berthelot

Voor de vertaling van dit lied heeft Dominique Berthelot de basis gelegd. Dat heeft me zeer geholpen. Ik hoefde de tekst alleen maar enigszins te “vernederlandsen”.
Dominique bedankt!

John van Halderen